

VI

Într-o zi, Denise nu mai apăru pe plajă. Yves nu observă imediat. Intră în apă ca de obicei, înotă multă vreme, cu ochii orbiți de paietele strălucitoare care dansau în scobitura valurilor. Se culcă pe nisip în locul obișnuit, foarte aproape de cortul tinerei femei. Denise nu era acolo. Micuța Francette, în costum de baie, făcea movilițe de nisip și le strica imediat, lovindu-le cu lopățica, cu o energie distructivă plină de brutalitate; bona citea.

Yves se întoarse pe o parte, de la stânga la dreapta, oftând adânc, neliniștit, un oftat de câine care visează. Se simțea nervos fără să reușească să-și lămurească motivul, respira cu greu, inima îi bătea înăbușit, precipitat. „Am stat prea mult în apă“, își zise. Se ridică pe un cot și o chemă cu un gest pe micuța France. Ea îl recunoscuse, începu să râdă, se ridică, făcu doi pași înainte, apoi îi întoarse spatele și o luă la fugă, mânată de inexplicabilul instinct de a tachina al copiilor. Yves se întinse la loc, nedumerit, gata să-și muște buza de jos de iritare. Totuși, continua să caute cu încăpățănare cauze fizice, naturale pentru indispoziția sa. Era cald, soarele îl apăsa pe umeri ca o mantie de plumb; nisipul, stârnit din când în când de o adiere fierbinte, îi atinge ușor picioarele, gâdilându-i insuportabil pielea goală. Nu se întreba în mod clar unde era doamna Jessaint, dar dădea acestei întrebări neformulate răspunsuri

vagi, ipocrite: „O să vină... A întârziat... Poate că nu se simte bine... Nu intră acum în apă, dar o să coboare când se va scâlda fetița... Încă nu e târziu...” Și se răsucea pe nisipul cald ca un bolnav în pat, fără să-și poată găsi odihna, nu cu adevărat nefericit, dar simțindu-se „inconfortabil“, după cum zic englezii, fără să reușească să înțeleagă de ce. În tot acest timp, soarele urca deasupra capului său. Plaja se golea; mai rămăseseră doar câțiva băieți pe jumătate goi, care se jucau cu mingea la marginea valurilor. Apoi pleacă și ei. Șeful salvamarilor, împreună cu oamenii lui, trecu și el, trăgând după sine barca de salvare, care era pusă la adăpost la ora mesei. Își întindeau ca pe niște cabluri brațele bronzate, ude, musculose; se îndepărtau lent. Plaja pustie și plată se întindea imensă, orbitoare, sub soarele amiezii. Yves rămânea pe loc, nemișcat, cu capul greu și cu un nod în gât. Deodată, tresări și își zise că e un idiot; dacă ea nu s-ar fi simțit bine, n-ar fi venit în dimineața aceea pe plajă, dar ar fi coborât la dejun! Nu putea fi chiar atât de bolnavă încât să stea în pat în ziua aceea frumoasă, își zise el. Numai că trebuie să fi fost foarte târziu; până să se îmbrace, să se bărbierească, n-ar mai fi găsit-o. Își aruncă în grabă halatul pe umeri și alergă spre hotel.

După douăzeci de minute, se afla în hol, dar Denise nu era acolo; la masa ei, tacâmul era neatins. Cotletul de oaie i se păru ars, mazărea, nefiartă, cafeaua, imposibil de băut și avu impresia că nici un chelner nu-l servea ca lumea. Îl muștră cu asprime, răutăcios, pe șeful de sală și ceru să fie chemat somelierul, ca să-i spună că în orice birt din Paris vinul roșu al casei era mai bun decât Corton-ul lui din 1898, remarcă ce îl jigini pe respectabilul om aproape până la lacrimi.

Fără să se atingă de para pe care o pusese pe farfurie, Yves aruncă șervetul și ieși pe terasă. În scaunul balansoar al lui Denise se legăna acum serioasă domnișoara Francette, care purta o rochie scurtă de linou, albastră ca cerul senin. Când îl văzu apropiindu-se pe tânăr, sări din scaun și se repezi de gâtul lui.

— Cântă-mi „Ladies Go to Market“, domnule Loulou!

Nu reușea să pronunțe „domnule Harteloup“, ca mama ei, astfel că tălmăcise în grai propriu numele prietenului ei. Yves o săltă pe genunchi, fredonând refrenul cântecului englezesc. Apoi întrebă, iar vocea fără timbru i se păru chiar și lui ciudată:

— Spune-mi, Fanchon, mămica ta e bolnavă?

— Nu, nu, răspunse Francette, și dădu din cap de la dreapta la stânga, apoi de la stânga la dreapta, ca o jucărioară chinezească.

— Unde e?

— A plecat.

— Lipsește mult?

— Ha, nu știi!

— Ba da, știi. Hai, amintește-ți! insistă Yves. Pun prinsoare că mămica a spus-o de față cu tine. Și sărutându-te, de dimineață, înainte să plece, n-a zis: „La revedere, fetița mea, să fii cuminte, mă întorc peste una... două zile.“? Nu ți-a spus așa?

— Nu, n-a zis nimic, răspunse Francette. Și adăugă, după ce se gândi puțin: Înțelegi, făceam nani când m-a sărutat dimineață, înainte să plece. Așa a spus *miss*.

Yves se gândi s-o întrebe pe bună, dar nu îndrăzni; se temea să nu stârnească inutil bănuieli, Dumnezeu mare! O puse pe fetiță jos și se îndepărtă.

Plecuse, dar unde? Pentru cât timp? Tocmai asta era cel mai absurd: își dădea foarte bine seama că această absență nu putea fi de lungă durată, pentru că Francette rămăsese la Hendaye. Poate că Denise era la Biarritz la cumpărături? Dar, atunci, cu cine lua dejunul? Cu prieteni? Care prieteni? Pentru prima dată, mintea lui începu să dea exasperată târcoale acelei regiuni necunoscute care o împresura pe Denise, ca pe toate ființele, dar al cărei mister nu-l făcuse să sufere până atunci. Poate era un dejun intim? Își imaginează pe rând toate restaurantele de la Biarritz pe care le cunoștea, de la marile

hoteluri la hanurile din împrejurimi, cuibărite la țară. Se simți cuprins de o furie oarbă. Își folosi toată forța voinței să se calmeze și se simți rușinat, năuc și cuprins de un tremur ușor. Apoi o porni la întâmplare pe plajă. Poate niște prieteni o luaseră într-o excursie! Oh, prieteni inofensivi, poate rude... Nu-i spusese nimic cu o zi înainte, dar, în general, schimbau foarte puține cuvinte... Da, asta trebuia să fie... O excursie... Unele sunt foarte lungi, de două-trei zile... Și, dacă se dusesse în Spania sau la Londra, avea să stea o săptămână departe de Hendaye... Departe de el... Opt zile, opt dimineți, opt seri lungi... Nu pare mare lucru, dar e îngrozitor... S-o fi chemat brusc soțul ei la Londra?... Un accident, o boală, cine știe... Nu se va mai întoarce... Bona o va duce pe Francette în Anglia... Își pierdu cumpătul, ca și cum i s-ar fi anunțat moartea tinerei femei. Se aruncă la pământ. Soarele era fierbinte; își băgă mâinile în nisip să găsească adâncimile umezite de apa mării. Răcoarea neașteptată îl făcu să se înfioare; se ridică.

Deodată, se mânie, deveni furios, își zise că era o brută: „A plecat... Și ce dacă?... N-o iubesc, nu-i așa? N-o iubesc! Păi, și-atunci?... Mi-e indiferent... Sunt idiot, complet idiot...”

Își spunea asta cu vehemență, dar buzele tremurătoare repeatau mecanic primele cuvinte: „A plecat... gata... a plecat”.

Atunci, se întoarse în cameră să se culce; stătu mult timp fără să se miște, cu fața spre perete, ca atunci când era mic și era supărat.

La ora cinci, ieși, străbătu terasa în toate direcțiile și parcurse de câteva ori grădina; apoi, resemnat, se duse la Cazinou, deși ea mergea rar acolo. Tineri și tinere cu capul descoperit dansau pe estrada construită pe piloți, în apă. Veșnica mișcare a mării în jurul stâlpilor, pânza care o acoperea plesnind în vânt evocau cu tenacitate o corabie amarată în port, răsunând de trosnete și plină de miresme saline. Yves crezu că o să-i placă acolo, comandă un cocktail, îl bău numai pe jumătate și plecă.

Marea pălea sub soarele de la ora șapte. Norișori roz se ghemuiau delicat pe cer. Yves ascultă marea; îl consolase întotdeauna. Avea să îi încredințeze și în acea seară bietu-i trup ostentit.

Se dezbracă și, încet, se îndreptă spre Bidassoa. Digul, întreținut cu grijă cale de câțiva metri, era, mai jos, năpădit de nisip; nu mai exista balustradă. Tufișuri neobișnuite, pline de spini, se agățau printre pietre. Apoi digul se termina brusc. Yves se rostogoli până pe plajă. Era în formă de arc, îngustă, măcinată de apă; în stânga, golful, în dreapta, marea, legate de fluviul Bidassoa, atât de liniștit, încă nici măcar nu lucea, palid ca oglindirea vag însuflețită a cerului pal. În față se afla Spania.

Yves se așeză cu picioarele îndoite sub el și cu bărbia sprijinită de pumn. Singurătatea era deplină. Era ciudat... Vuietul valurilor nu întrerupea liniștea extraordinară a serii. Trecu o barcă, alunecând pe râu de la un mal la celălalt, din Franța în Spania, fără zgomot; o lumină de un auriu mai fin, mai prețioasă decât cea de la amiază, scâldea piscurile munților, dar văile se umpleau deja de întuneric. Furia lui Yves se risipi dintr-odată și se simți cuprins de o tristețe inexplicabilă.

Noaptea se lăsa cu repeziciune. Marea, în înserare și singurătate, redevenea distantă, plină de o maiestate sălbatică. Yves se simțea mic de tot, pierdut în imensitatea vechiului pământ. Se gândi la el, la viața lui ratată. Era jalnic, era singur, era sărac. De acum înainte, zilele aveau să-i fie lipsite de bucurie. Nimeni nu avea nevoie de el. Viața era apăsătoare, apăsătoare... Îi venea să plângă; își reținea lacrimile cu un ultim efort disperat al pudorii masculine, dar ele îi strâneau inima, îi urcau până în gât, îl sufocau.

Un crepuscul splendid, cu nuanțe vagi de albastru și roz, învăluia șesul; se înnegura. Și se auzea dangăt de clopote. În față, orașul Fontarabia își aprindea luminile. Se vedeau ferestrele caselor, tramvaiele luminate, conturul străzilor; numai

turnul mare și pătrat al vechii biserici rămânea întunecat și sever. Clopotele răsunau lent, parcă ostenite, descurajate, triste. Și în munți, fermele se luminau una câte una, ca stelele. Se făcuse noapte.

În jurul lui Yves se trezea o viață misterioasă, plină de șușote, rumoare, fojgăieli de ființe însuflețite, insectele nevăzute care trăiesc în nisip și pe care nu le auzim decât atunci când vine seara. Yves asculta, tremurând de o teamă inexplicabilă. Deodată, amărăciunea prea apăsătoare se sparse în lacrimi. Își așază capul pe mâini și plânse – pentru prima dată după mult timp –, plânse ca un copil, își plânse propria soartă.

— Dumneata ești? întrebă o voce cunoscută, puțin ezitantă. O să răcești, e târziu...

Yves ridică imediat capul și făcu ochii mari. Denise era acolo, iar forma ei desena o pată albă în noapte. Tânăra femeie continuă, pe un ton ușor glumeț:

— Trebuie să te cert... N-ai mai multă minte decât fiica mea... Să faci baie la ora asta?

— E chiar atât de târziu? bâigui Yves.

— E trecut de nouă.

— Oh, într-adevăr!... Nu... nu știam... Nu, zău că nu mi-am dat seama...

— Doamne, ce ai, prietene? întrebă ea cu vioiciune.

Încerca să-i zărească fața, dar era prea întuneric. Totuși vocea, întretăiată de suspine reținute, îi trăda lacrimile... Din instinct, mâinile ei blânde de mamă, care știau atât de bine să consoleze, să liniștească, se întinseră spre el. Yves stătea în picioare în fața ei, tremurând, cu capul plecat; plângea încet, fără să-i fie rușine, și i se părea că odată cu lacrimile se scurgeau și veninul și sângele unei răni foarte vechi; cu o voluptate ciudată, le gusta savoarea uitată, de sare și de apă.

Ea murmură din nou, înduioșată:

— Ce ai? Ce s-a întâmplat?

— Nimic, nimic, răspunse el.